

Bojová činnost tankových svazků působících odtrženě od hlavních sil vševojskové armády

Podplukovník Jan Štefka

Na cvičeních se štáby svazků jsme získali některé zkušenosti v otázkách bojové činnosti tankových svazků, působících odtrženě od hlavních sil armády. S některými závěry chci seznámit čtenáře Vojenské mysli.

Úder tankových svazků vzápětí po jaderných úderech si vyžaduje nutnost využít jaderných úderů a co nejrychleji přenést bojovou činnost na území nepřítele, rozbit jeho uskupení ještě na přesunu ke státní hranici, zničit jeho odpalovací zařízení, taktické rakety, ovládnout letiště a jiné důležité objekty, dezorganizovat místa a další. K zabezpečení rychlého přenesení boje td na území nepřítele a její pronikání odtrženě od hlavních sil armády je nutno v plánu operace počítat ve prospěch td s těmito opatřeními:

- použití jaderných zbraní a raket;
- použití vzdušných výsadků k ovládnutí důležitých komunikačních objektů, předmostí apod.;
- organizace průzkumu;
- letecké zabezpečení a zabezpečení dalšími druhy vojsk;
- materiální, technické a zdravotnické zabezpečení.

Důležitá je i podrobná znalost terénu v předpokládaném pásmu činnosti tankové divize.

Odtržení tankové divize prvního sledu armády v první operaci počátečního období bude vyžadovat i zabezpečení co nejrychlejšího překonání příhraničního zataraseného a bráněného pásma terénu.

Rozeberu některé možné varianty odtržení tankové divize od hlavních sil vševojskové armády.

Nejvýhodnější podmínky pro odtržení mohou být dosaženy současným hromadným úderem jadernými zbraněmi na vojska nepřítele ještě v mírových posádkách. To však předpokládá také vysoký stupeň bojové pohotovosti tankových a motostřeleckých svazků, svazů a útvarů druhů vojsk.

Podaří-li se nepříteli včas přisunout síly z hloubky a zaujmout obranu v příhraničním pásmu, pak průlom taktické hloubky obrany musí být proveden rychle a energicky, za hromadného použití jaderných zbraní na celou hloubku předpokládaného pásma činnosti tankové divize.

Vytvoří-li se taková situace, že bude nutno nepřítele zničit střetnými boji v příhraničním sražení, pak by bylo žádoucí, aby tankové divize prvního sledu vševojskových armád se zavázaly podle nutnosti do boje s nepřítelem jen částí sil a hlavními silami aby pronikaly do hloubky nepřátelské sestavy, využívaly plně účinků jaderných úderů, ničily ve střetných bojích další přisunované zálohy, odpalovací zařízení, dezorganizovaly tyl nepřítele apod.

Úspěšný průlom tankové divize vytvoří mezery v nepřátelské sestavě a vytvoří podmínky pro rozsáhlou manévrovou činnost vojsk nejen tankové divize, ale

i ostatních svazků k rychlému ničení bližších operačních záloh nepřítele po časech. Tím budou současně vytvořeny i podmínky pro odtržení tankové divize od ostatních sil armády a k rozhodnému rozvinutí operace ve vysokém tempu, v součinnosti s raketovými útvary, letectvem a vzdušnými výsadbami.

Průlom taktické hloubky obrany, podařilo-li se nepříteli včas přisunout síly k jejímu zaujetí, zvláště bude-li aktivována jeho obrana v pásmu krytu s rozvinutým systémem zátarasů, může být ukončen nejčastěji ve druhé polovině prvního dne útoku. **Tankové divize prvního sledu může tedy proniknout v daném případě ke konci prvního dne do hloubky 60 i více kilometrů.**

K markantnějšímu odpoutání tankové divize dojde, jakmile se její hlavní síly dostanou do „volného“ prostoru v bližší operační hloubce, to je podle situace, v průběhu druhého dne operace. Předpoklad k tomu je, aby hlavní síly tankové divize se nezavazovaly do boje se silnějšími zálohami nepřítele, aby využívaly relativní „volnosti“, kterou poskytuje operační hloubka. Velitel armády i velitel tankové divize musí přijmout taková opatření, která vytvářejí podmínky takové „volné“ činnosti pro tankovou divizi. Budou spočívat (na základě zpráv průzkumu) především v dovedném použití jaderných zbraní, raket, letectva a dalekonosného dělostřelectva proti nepřátelským zálohám v prostorech soustředění a na čarách rozvinutí (nebo i v jiných citlivých místech). Dále to bude sladěná činnost tankové divize se vzdušnými výsadbami, působícími v její prospěch. Velitel a štáb armády musí přijmout taková opatření, která izolují směr útoku a pásmo činnosti tankové divize a vytvářejí pro ni „zelenou ulici“. Budou to především jaderné údery a údery letectva na nepřátelské zálohy, pozemní jaderné údery (podle povětrnostních podmínek) ke krytí boků tankové divize a použití výsadek. Nesprávné a škodlivé by bylo nevyužívat mezer v sestavě nepřítele, nevyužívat úspěchů sousedů, snažit se vytvářet souvislou frontu za každou cenu.

Budou-li všechny tyto podmínky dodrženy, pak možno počítat se značným zvýšením tempa útoku, které může **v příznivých podmínkách dosahovat 10 až 15 km za hodinu.** Motostřelecké divize ponesou i koncem prvního dne a v průběhu druhého dne hlavní tíhu bojové činnosti. Budou dokončovat likvidaci nepřátelských uskupení v taktické a bližší operační hloubce, odrážet protizteče a protiúderů silných nepřátelských záloh a bojovat o rozšíření průlomu do stran. Tempo jejich útoku bude zpravidla nižší než u tankových svazků. V důsledku toho tankové svazky začnou rozvíjet útok na samostatných směrech, zpravidla bez sousedů, s odkrytými boky, odtržené od hlavních sil armády.

Je možno předpokládat, že ke konci **druhého dne operace pronikne tanková divize do hloubky asi 160 až 200 km**, zatímco motostřelecké svazky prvního sledu armády proniknou za tuto dobu do hloubky asi 120 až 150 km. V tom případě by činilo odtržení tankových svazků okolo 50 až 80 i více km.

Vzdálenost může narůst, bude-li v průběhu D-2 zasazena další tanková divize druhého sledu armády.

Narůstání vzdáleností při odtrhování se tankových svazků bude zabezpečeno i vhodně usměrňovanou činností motostřeleckých svazků prvního sledu (zabezpečením boků a týlu tankových svazků).

Zasazená tanková divize druhého sledu armády má příznivější podmínky k jejímu odtržení se od hlavních sil armády. Ke značnému odtržení může dojít již krátce po zasazení. Bude zasazována v hloubce nepřátelské sestavy (obraně), kde

není souvislé fronty do mezer v sestavě vlastních vojsk i nepřítelů a již tím jsou jí dány předpoklady určité volnosti jednání.

Lze předpokládat, že tyto podmínky vytvoří výhodnou situaci pro útok tankové divize ve vysokém tempu (do 100 i více kilometrů za den).

Výrazného odtržení tankové divize prvního sledu armády je možné dosáhnout v průběhu a ke konci druhého dne, popřípadě třetího dne operace. Toto odtržení nesmí být samoúčelné a musí ho být dosaženo co možná nejdříve a na velkou hloubku. Jen tak mohou tankové svazky splnit úkoly v hloubce nepřítelů.

Odtržené působící tankové svazky prvního sledu vševojskové armády jsou vlastně velkými předsunutými odřady armády. Úkoly těchto svazků budou tedy přibližně obdobné jako úkoly PO divizí.

Lze předpokládat, že jedna a táž tanková divize nebude působit odtrženě od hlavních sil armády od zahájení armádní operace až po její ukončení. Podle situace bude velitel armády vytvářet podmínky k samostatné činnosti tankových svazků v celém průběhu armádní útočné operace, protože k tomu mají veškeré předpoklady.

Rychlá tempa útoku a možnosti dosáhnout značného odtržení tankových svazků do hloubky od hlavních sil armády jsou v soudobých podmínkách zabezpečeny především použitím jaderných zbraní a raket a vysokou průchodností tankové techniky terénem.

Daleko příznivější podmínky nastanou, jakmile budou k dispozici nové přepravní prostředky (mostové soupravy apod.). Velké množství vodních toků, které je nutno na předpokládaných směrech útoku překonat, snižuje totiž tempo útoku.

Úspěch bojové činnosti tankových svazků v hlubokém týlu nepřítelů do značné míry závisí na jejich použití s překvapením a na tom, dokáže-li nadřízený velitel vyvést je do nepřátelského týlu tak, aby zachoval jejich sílu a bojeschopnost.

Tankové svazky nutno použít na tom směru, kde je nepřítel nejméně očekává, to je v mezerách mezi operačními uskupeními a na slabě bráněných směrech.

Neméně důležitá je i činnost velitele a štábu tankové divize. Základem pro to, aby divize v rychlém tempu mohla rozvinout bojovou činnost je, aby velitel divize měl dokonalý přehled o situaci nepřítelů, aby věděl, kde jsou mezery v nepřátelské sestavě a těchto plně využíval. Musí také včas, ve vhodný okamžik přejít do pronásledování nepřítelů, nejlépe rovnoběžného a mít zprávy o pohybu záloh nepřítelů z hloubky.

Všechny tyto údaje podtrhují význam průzkumu k zabezpečení vysoce manévrové činnosti svazku, který má úspěšně působit odtrženě od hlavních sil.

Při proniknutí tankové divize do nepřátelského týlu nutno brát v úvahu i zvláštnosti terénu (rozsáhlé lesní mezery, horský terén, vodní toky, závaly, požáry), což ovlivní tempo útoku vojsk.

Průchody zatarasenými a bráněnými soutěskami v horských masívech je nutné pro dodržení vysokého tempa útoku tankových svazků vytvářet především vzdušnými jadernými údery. Tyto údery jsou velmi účinné při vytváření průchodů v lesních závalech a ženijně chemických zátarasích.

Několik jaderných úderů se vzdušným výbuchem o síle 2 až 3 kt vytvoří průchody o šířce několika set metrů a hloubce několika kilometrů.

Takto vytvořené průchody jsou sjízdné pro tanky i OT a je možné jich využít bez podstatné ztráty tempa útoku, v taktické i operační hloubce a k ničení nepří-

tele z chodu. Jistě však bude nutno i v tomto případě počítat s odstraněním zbytků zátarasů či závalů.

Činnost tankových svazků v hlubokém týlu bude klást mimořádné požadavky na bojové (operační), materiálně technické a zdravotnické zabezpečení.

Odtrženě působící tanková divize v operační hloubce je snadno zranitelná. Může být napadena z boků i týlu nepřátelskými zálohami, mohou na ni být vedeny údery letectva a ke zdržení jejího tempa bude provádět nepřítel zatarasování a ničení důležitých komunikačních objektů a použije i pozemních jaderných úderů.

K vyloučení nebo snížení na minimum těchto nepříznivých vlivů nepřítel je nutné organizovat dokonale bojové (operační) zabezpečení štábu tankové divize (armády) a divizi zesílit potřebnými prostředky. Toto zesílení nesmí jít na úkor její operativnosti a může být:

- dva dělostřelecké oddíly až dělostřelecká brigáda;
- ženijní prapor s odtarasovací a zatarasovací technikou;
- přepravní prostředky;
- jeden protiletadlový pluk malorázového PLD. Zabezpečena musí být i stíhací ochrana.

PVO při značně protáhlém (60 až 80 km) a dosti širokém tvaru bojové (pochodové) sestavy v operační hloubce nebudou organické prostředky tankové divize s to zabezpečit.

Při odtržení od hlavních sil armády budou hlavní síly divize převážně již mimo dosah prostředků PVO armády. Z těchto důvodů nutno zesílit td až jedním protiletadlovým plukem malorázového PLD. Kromě toho musí být činnost divize v hloubce zabezpečena stíhacím letectvem. Těžiště PVO položit k zabezpečení hlavních sil td, oddílů vojskových raket a týlu.

OPZH — hlavní důraz položit a chemický a radiační průzkum. Je to nutné z toho důvodu, aby byla včas známa radiační situace, nedošlo k nežádoucím zdržením a aby mohla být sledována bojeschopnost vojsk (ozáření osob). Zachraňovací a uvolňovací odřad bude podle možnosti účelné organizovat na každé ose. Částečnou hygienickou očistu a desaktivaci provádět na zastávkách, např. před vodními toky apod. Tankové útvary a jednotky musí být schopné vést boj i v zamořeném terénu. Štáb divize a útvary musí ovládat rychlé vyhodnocování radiační situace a organizovat včas průzkum objížděk, aby byly schopni vyvést svazek a útvary, použije-li nepřítel pozemních jaderných úderů.

Tankové divizi, působící odtrženě od hlavních sil armády v operační hloubce nepřítel, přidělíme **jen nejnужnější posilové prostředky**, aby nedošlo ke zbytečnému ztížení její manévrovací schopnosti.

Při organizaci **materiálně technického a zdravotnického zabezpečení vycházíme z úkolu tankové divize.**

Zpravidla bude nutné divizi zabezpečit na 2 až 3 dny boje především municí, PHM a proviantem. Týl armády musí zabezpečit přísun tohoto materiálu a zdravotnické odsuny provádět i **vzdušnou cestou.**

Pečlivě promyšlená musí být i organizace technického zabezpečení. Tanky po běžných opravách musíme vrátit zpět divizi. Shromaždiště porouchaných vozidel je nutné volit ve skrytech a zabezpečovat proti nepříteli a diverzantům, působícím v našem týlu. To platí plně i pro týlové jednotky divize.

Z á v ě r

Tankové útvary a svazky, působící v hloubce nepřátelské sestavy, dezorganizují nepřátelskou obranu, omezují iniciativu nepřítele a snižují schopnost jeho odporu (ničením jeho ZHN, míst velení apod.). Umožňují rychlý a energický postup vlastních vojsk a ničení nepřítele po částech. Proniknutí tankových svazků a útvarů do hloubky nepřátelské sestavy je třeba všestranně zabezpečit, předem s ním počítat a v boji využívat každé možnosti, kdykoli se naskytne k tomu situace. Velitelé tankových svazků, jednotek a útvarů budeme učit iniciativě, aby bezpečně zvládli tak náročné úkoly.

